

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 576/2013-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti I. G., S. G. a mal. K. G., zastúpeného jeho zákonnou zástupkyňou I. G., všetci bytom M., právne zastúpených advokátkou JUDr. S. S., K., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008, za účasti Okresného súdu Košice-okolie, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. G., S. G. a mal. K. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008 porušené boli.

2. I. G. a S. G. priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Mal. K. G. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť k rukám jeho zákonnej zástupkyne I. G. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť I. G., S. G. a mal. K. G. trovy konania v sume 656,01 € (slovom šesťstopäťdesiatšesť eur a jeden cent) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. S. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. mája 2013 doručená s'ťažnosť I. G. (ďalej aj „s'ťažovateľka“), S. G. a mal. K. G., zastúpeného jeho zákonnou zástupkyňou I. G. (ďalej spolu len „s'ťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008.

Z vyžiadaného spisu a zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovatelia boli účastníkmi konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 29/2008 o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 5. februára 2008.

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú:

«V danej právnej veci okresný súd po uskutočnenom pojednávaní vo veci samej rozsudkom č. k. 14 C 29/2008-53 zo dňa 4. marca 2009 rozhodol tak, že manželstvo navrhovateľa a matky rozviedol, na čas po rozvode maloletú S. a maloletého K. zveril do osobnej starostlivosti matky, pričom navrhovateľa zaviazal prispievať na výživu maloletej S. sumou 130 € mesačne a na výživu maloletého K. sumou 100 € mesačne, vždy vopred do 15. dňa, toho ktorého kalendárneho mesiaca k rukám matky, počnúc právoplatnosťou rozsudku. Zároveň okresný súd označeným rozsudkom na čas po rozvode styk navrhovateľa s maloletými deťmi zakázal.

Tento rozsudok v časti výroku o rozvode manželstva ako aj v časti výroku o zverení maloletých detí na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky nadobudol právoplatnosť 24. apríla 2009.

Na základe odvolania navrhovateľa proti rozsudku okresného súdu č. k. 14 C 29/2008-53 zo dňa 4. marca 2009 Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7 CoP 179/2009-83 zo dňa 21. decembra. 2009 tento v odvolaní napadnutej časti, t. j. v časti výroku o výživnom a v časti výroku o zákaze styku navrhovateľa s maloletými deťmi okrem iného z dôvodu, že rozhodnutie „je nekonštruktívne a nepreskúmateľné“ zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.»

Sťažovatelia tvrdia, že „V danej právnej veci je súdne konanie, ktoré trvá už viac ako 5 rokov, poznačené rozsiahlymi prieťahmi a neefektívnym postupom okresného súdu.

V prvom rade zdôrazňujeme, že ak by rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 29/2008-53 zo dňa 4. marca 2009 nemusel byť krajským súdom v časti výroku o výživnom pre maloleté deti ako aj v časti o úprave styku zrušený z dôvodu, že tento bol nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, vec by už mohla byť prinajmenšom v časti úpravy výživného dávno skončená. V právnej veci návrhu nijako nemožno vzhliadať zložitost' odôvodňujúcu trvanie konania o rozsahu viac ako 5 rokov.“.

Sťažovatelia sa domáhajú aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € pre každého z nich, keďže „... matka maloletých detí za celé obdobie po rozvode, počnúc dňom 25. apríla 2009 až dosiaľ, bola vystavovaná psychickej záťaži

spôsobovanej starosťou pri zabezpečovaní materiálnych potrieb detí. Navyiac pre neprimerané dlhé trvanie namietaného súdneho konania sa podstatne sťažilo aj uplatňovanie nárokov maloletých na výživné, keďže na strane navrhovateľa sa v priebehu konania viackrát a podstatným spôsobom menili tak osobné ako aj príjmové pomery. Napokon sa dôsledkom pribúdajúceho veku maloletých menili pomery aj na ich strane. Z dôvodu podstatnej zmeny pomerov na strane navrhovateľa je tak reálna hrozba, že okresným súdom určené dlžné výživné za obdobie od 25. apríla 2009 až dosiaľ už nebude ani vymožitelné.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo 1. I. G..., 2. maloletého K. G..., a 3. S. G... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod spisovou značkou 14 C 29/2008, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice-okolie sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. I. G... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov odo dna právoplatnosti tohto nálezu.

4. Maloletému K. G... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný mu vyplatiť do rúk jeho matky I. G. do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

5. S. G... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. I. G..., maloletému K. G..., ako aj S. G..., priznáva náhradu trov tohto konania, ktorú je Okresný súd Košice-okolie povinný im spoločne a nerozdielne uhradiť na účet ich právnej zástupkyne - advokátky JUDr. S. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 576/2013-16 z 23. septembra 2013 prijal sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008, na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby prípadne doplnila svoje vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. 1 Spr. V 325/13 z 25. júna 2013 (vyžiadané ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti, pozn.) a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr/2111/13 doručenom ústavnému súdu 5. novembra 2013 oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a súhlasí s jeho upustením. Ďalej v označenom prípise uviedla, že „od posledného vyjadrenia k veci boli v konaní č. 14 C/29/2008 vykonané tieto úkony:

- dňa 15. 8. 2013 bol spis predložený na Krajský súd v Košiciach za účelom rozhodnutia o odvolaní účastníkov konania,
- dňa 30. 9. 2013 krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch o určení výživného a dlžného výživného pre plnoletú S. a maloletého K. a zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku o splatnosti dlžného výživného,
- dňa 21. 10. 2013 bolo konanie právoplatne skončené“.

Vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 Spr. V 325/13 z 25. júna 2013 predsedníčka okresného súdu uviedla prehľad úkonov súdu v napadnutom konaní a ďalej v ňom okrem iného zdôraznila, že sťažnosť považuje za nedôvodnú, „... nakoľko vo veci súd konal priebežne. Vo veci bolo dňa 30. 5. 2013 rozhodnuté rozsudkom, voči rozsudku podala matka odvolanie. Priebeh a dĺžka konania boli ovplyvnené tým, že v priebehu konania sa podstatne menili pomery, z ktorých má súd vychádzať pri rozhodovaní vo veci samej a to hlavne pomery podstatné pre určenie samotnej výšky výživného (otec uzavrel druhé manželstvo, pribudli mu ďalšie dve vyživovacie povinnosti rozhodovalo sa o manželskom

výživnom pre terajšiu manželku navrhovateľa, v obdobiach rozhodných pre určenie výživného mal rôzny príjem, keďže bol v priebehu konania po dobu cca jedného roka práceneschopný), ale aj pomery podstatné pre rozhodnutie o samotnom nároku na určenie výživného, keďže otec podal návrh na zapretie otcovstva voči S. a mal. K. G. V súvislosti s uvedeným bolo potrebné vo veci vykonávať rozsiahle dokazovanie a opätovne aktualizovať už súdom raz zistené skutočnosti (prevažne príjem otca). Poukazujem tiež na to, že v období od 1. 1. 2011 až do 5. 9. 2011 bola prejednávajúca sudkyňa práceneschopná (s prerušením v mesiaci marec 2011), pričom spis bol dňa 5. 4. 2011 pridelený na prejednanie a rozhodnutie inému sudcovi a v septembri 2011 bola vec opätovne pridelená JUDr. A.“.

Dňa 6. novembra 2013 vyzval ústavný súd právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedníčky okresného súdu sp. zn. 1 Spr. V 325/13 z 25. júna 2013 a sp. zn. Spr/2122/13 z 30. októbra 2013 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 18. novembra 2013 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a zároveň využila možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniam predsedníčky okresného súdu, v ktorom okrem iného uvádza:

«Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení odôvodňuje časové trvanie namietaného konania najmä zmenou pomerov rozhodujúcich pre určenie výživného, sťažovatelia zdôrazňujú, že trvanie konania viac ako 5 rokov nijako nemožno dávať do príčinnej súvislosti so zmenou pomerov na strane účastníkov. Práve naopak, dôsledkom prietahov a neefektívneho postupu okresného súdu bolo treba v rámci dokazovania zohľadňovať okolnosti na strane účastníkov za obdobie viac ako 5 rokov... Podľa názoru sťažovateľov na ťarchu okresného súdu je treba pričítať aj časové trvanie konania na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) od 25. 05. 2009 do 21. 12. 2009, kedy krajský súd uznesením č. k. 7 CoP/179/2009-83 z 21. 12. 2009 rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 29/2008-53 zo 04. 03. 2009 v časti výroku o výživnom a o úprave styku zrušil pre nedostatok dôvodov, resp. z dôvodu, že tento rozsudok bol nekonštruktívny a nepreskúmateľný. A teda, ak by bol rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 29/2008-53

zo 04. 03. 2009 riadne a náležité odôvodnený, vec by mohla byť už 21. 12. 2009 prinajmenšom v časti určenia výživného právoplatne skončená... A teda dôsledkom neefektívneho postupu okresného súdu bol Znalecký posudok č. 16/2010 zo dňa 18. 10. 2010 znalca PhDr. L. B. zameraný na riešenie otázok, ktoré už ani neboli predmetom súdneho konania, a v nie poslednom rade dôsledkom časového odstupu medzi jeho vypracovaním (18. 10. 2010) a rozhodnutím okresného súdu (30. 05. 2013) sa tento znalecký posudok stal úplne nepoužiteľným, resp. neúčelným.»

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 29/2008 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Dňa 5. februára 2008 bol okresnému súdu doručený návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom. Uznesením sp. zn. 14 C 29/2008 z 5. marca 2008 okresný súd ustanovil maloletým deťom kolízneho opatrovníka, doručil účastníkom konania procesné poučenia a zisťoval ich príjmy. Pojednávanie nariadené na 4. december 2008 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti matky maloletých detí (sťažovateľky), na pojednávaní 4. marca 2009 bola vec prerokovaná a následne bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 14 C 29/2008-53.

Proti výroku rozsudku o zákaze styku otca s deťmi a proti výroku o určení výživného podal 22. apríla 2009 odvolanie otec maloletých detí, ktorého okresný súd 23. apríla 2009 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a zároveň doručil odvolanie ostatným

účastníkom konania na vyjadrenie. Dňa 27. mája 2009 bola vec predložená Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 179/2009-83 z 21. decembra 2009 rozsudok v napadnutých výrokoch zrušil a vec 23. decembra 2009 vrátil okresnému súdu.

Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd 2. februára 2010 vyzval orgán sociálnej starostlivosti na prešetrenie pomerov účastníkov konania. Pojednávanie nariadené na 13. máj 2010 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, na pojednávaní 17. júna 2010 okresný súd vec prerokoval a odročil z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením sp. zn. 14 C 29/2008 z 2. júla 2010 bol ustanovený súdny znalec z odboru psychológie detí, ktorý 20. októbra 2010 doručil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok. Uznesením sp. zn. 14 C 29/2008 z 21. októbra 2010 priznal okresný súd znalcovi odmenu a následne 7. decembra 2010 vyzval účastníkov konania na predloženie listinných dôkazov. Pojednávanie nariadené na 27. január 2011 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a na pojednávaní 24. marca 2011 bola vec prerokovaná a odročená s tým, že sťažovateľka má vyčíslit' dlžné výživné. Dňa 20. septembra 2011 okresný súd zisťoval majetkové pomery otca maloletých detí, pojednávanie nariadené na 26. január 2012 odročil z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Na pojednávaní 22. marca 2012 bola vec prerokovaná.

V nadväznosti na prebiehajúce konanie o určenie otcovstva okresný súd uznesením č. k. 14 C 29/2008-361 z 24. mája 2012 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania o určenie otcovstva a predbežným opatrením č. k. 14 C 29/2008-349 z 25. júna 2012 upravil vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom. Proti predbežnému opatreniu podal otec 10. júla 2012 odvolanie a proti uzneseniu o prerušení konania podali 28. augusta 2012 sťažovatelia. Dňa 3. októbra 2012 bol spisový materiál preložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach účastníkov konania. Krajský súd 10. októbra 2012 uznesením č. k. 8 CoP 426/2012-374 zmenil výrok predbežného opatrenia vo vzťahu k vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom a uznesením č. k. 8 CoP 427/2012-378 uznesenie okresného súdu o prerušení konania zrušil.

Okresný súd v ďalšom období vec prerokoval na pojednávaniach uskutočnených 3. januára 2013 a 21. februára 2013. Pojednávanie nariadené na 14. marec 2013 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a pojednávanie nariadené na 16. máj 2013 na žiadosť otca. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 14 C 29/2008-472 z 30. mája 2013, proti ktorému podal odvolanie otec 11. júna 2013 a sťažovateľa 13. júna 2013. Krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch o určení výživného a dlžného výživného pre plnoletú S. a maloletého K. a zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku o splatnosti dlžného výživného. Dňa 21. októbra 2013 bolo konanie právoplatne skončené.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 29/2008.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a ods. 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria

prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitost' preskúmanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania bolo rozhodovanie o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľov ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 14 C 29/2008 nepotvrďuje ani faktickú zložitost' posudzovanej veci. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitost'ou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd zároveň konštatuje, že z hľadiska povahy veci (úprava rodičovských práv a povinností k deťom) ide o konanie, ku ktorému musia všeobecné súdy pristupovať s osobitnou starostlivosťou.

2. Pri hodnotení namietaného konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, teda správania sťažovateľov ako účastníkov namietaného konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo súdneho spisu sp. zn. 14 C 29/2008 vyplýva, že v doterajšom priebehu namietaného konania došlo k viacerým obdobiam krátkodobej nečinnosti okresného súdu, avšak rozhodujúce pochybenie okresného súdu podľa názoru ústavného súdu spočíva v tom, že konanie ako celok je poznačené neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou súvisiacou

najmä s obstarávaním listinných dôkazov. Ústavný súd sa tiež stotožňuje s názorom právnej zástupkyne sťažovateľov, podľa ktorého bol postup okresného súdu v namietanom konaní neefektívny vzhľadom na dôvody, pre ktoré krajský súd uznesením sp. zn. 7 CoP 179/2009 z 21. decembra 2009 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 29/2008-53 zo 4. marca 2009 v časti výroku o výživnom a o úprave styku s mal. deťmi z dôvodu, že bol „nekonštruktívny a nepreskúmateľný“, a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, čím došlo k predĺženiu namietaného konania.

Zohľadňujúc aj doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania najmä s poukazom na jeho predmet (úprava rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, pozn.), ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré boli spôsobené jednak neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu, ale najmä jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, ústavný súd s odkazom na svoju ustálenú judikatúru (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) neakceptoval. Personálne problémy (opakovaná práceneschopnosť zákonnej sudkyne) totiž nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej.

Sťažovatelia sa tiež v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy domáhali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu bolo namietané konanie už právoplatne skončené, ústavný súd tomuto návrhu nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € pre každého z nich z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o sume primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na charakter neefektívnej činnosti okresného súdu v skúmanom období, berúc do úvahy celkovú dĺžku namietaného konania, ktorá je z ústavného hľadiska s ohľadom na jeho predmet (povahu veci) zjavne neakceptovateľná, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 000 € pre každého zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (body 2 a 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle citovaného znenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním JUDr. S. S. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2012, ktorá bola 781 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2013. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné stanovisko sťažovateľov k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každému zo sťažovateľov za každý úkon sumu 130,16 €, čo po znížení o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje sumu 585,72 €. Spolu s režijným paušálom za tri úkony troch sťažovateľov [3 x 3 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje celková odmena sumu 656,01 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013